

OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISPERUSTEET JA HOITOPALKKIOT 1.1.2018 ALKAEN

1. Omaishoidon tuen tarkoitus ja periaatteet

Omaishoidon tuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon tai huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tukea ei voida myöntää, jos hoidettava asuu sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikössä. Omaishoitaja on hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö, joka on tehnyt kuntayhtymän kanssa omaishoitosopimuksen. Omaishoitaja ei ole työsopimuslain (55/2001) tarkoittamassa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntayhtymään, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Kuntayhtymä järjestää omaishoitajan eläke- ja tapaturmavakuutusturvan. Kuntayhtymä järjestää tarvittaessa omaishoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä koulutusta ja valmennusta hoitotehtävää varten.

Omaishoidon tuen tarkoituksena on mahdollistaa hoidettavan kotihoito sitä tukevine palveluineen. Omaishoidon tukea myönnettäessä arvioidaan omaishoitolain 3 §:n 1, 4 - 6 kohtia siten, että tuen myöntäminen on hoidettavan edun mukaista ja hoidettava hyväksyy omaishoitajaksi hakevan henkilön hoitajakseen. Omaishoidon tukea myönnetään, kun hoito on ympärivuorokautisesti tai muutoin sitovaa päivä- tai yöaikaan sekä tukee kotonasumista tai korvaa laitoshoidon tai ympärivuorokautista palveluasumista. Omaishoitajalta edellytetään omaishoitolain 3 §:n 2 – 3 kohtien vaatimusten täyttymistä.

Omaishoidon tuen hoitopalkkiolla on tarkoitus tukea pääsääntöisesti paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevia henkilöitä, joiden toimintakyky on selvästi alentunut. Esimerkiksi kehitysvammaisuus tai Minimental-testitulokset sinänsä ei ole riittävä peruste tuen saamiseen, vaan hoidettavan avun tarve ja hoidettavuus sekä hoidon sitovuus ratkaisevat, kuuluuko henkilö tuen piiriin.

Omaishoidon tuki lakkaa hoidon tarpeen päätyttyä tai omaishoitajan irtisanottua kirjallisesti sopimuksen.

2. Omaishoidon tuen kokonaisuus

Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu:

1. hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista,
2. omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta ja
3. omaishoitajalle annettavasta vapaasta, häntä tukevista palveluista ja muusta tuesta.
4. kuntayhtymän järjestämistä vapaaehtoisista hyvinvointi- ja terveystarkastuksista niille omaishoitajille, jotka eivät ole työterveyshuollon piirissä
5. omaishoitajille koulutusta ja valmennusta (säännöstä sovelletaan 1.1.2018 alkaen)

Omaishoidon tuesta laaditaan yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma. Hoito- ja palvelusuunnitelman sisällöstä on määräykset omaishoitolain 7 §:ssä.

Omaishoidon tuesta laaditaan omaishoitajan ja kuntayhtymän välillä sopimus, johon liitetään edellä mainittu hoito- ja palvelusuunnitelma. Omaishoitosopimuksen sisällöstä säädetään omaishoitolain 8 §:ssä.

Hoitotyön tukena voidaan käyttää tilapäistä perhehoitoa, kotihoidon palveluja, päivätoimintaa, lyhytaikaista palveluasumista, tilapäishoitoa tai laitoshoidon sekä näiden yhdistelmiä tai palveluseteliä.

3. Omaishoitajan soveltuvuus ja voimavarat

Omaishoitajan tulee olla 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka ottaa päävastuun hoidettavan hoidosta ja huolenpidosta ja sitoutuu hoitamaan häntä ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin yhteistyössä muiden omaisten ja läheisten sekä Peruspalvelukuntayhtymä Kallion viranomaisten kanssa. Omaishoitajalta edellytetään terveystensä, hoitotaitojensa, soveltuvuutensa, voimavarojensa ja elämäntilanteensa puolesta sopivuutta tehtävään. Jos omaishoitajalla on dementoiva sairaus, mielenterveyden ongelmia tai päihteiden väärinkäyttöä taikka hoitajan ikä ja toimintakyky rajoittavat hänen toimimistaan omaishoitajana, voidaan omaishoidon tuki olla myöntämättä tai lakkauttaa.

Mikäli omaishoitaja käy työssä kodin ulkopuolella, on hänen selvitettävä kirjallisesti, miten hoidettavan hoito on järjestetty hänen työssäoloaikana.

Omaishoitajalle tarjotaan kerran vuodessa kotikäynti, jossa kartoitetaan hänen jaksamistaan ja terveyttään, tuetaan jaksamista ja annetaan palveluohjausta. Omaishoidon tuen yhteyshenkilöt on esitetty liitteessä 1.

4. Omaishoidon tuen hakeminen, hoidon sitovuuden/vaativuuden arviointi ja omaishoidon tuen myöntäminen

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisesti. Omaishoidon tuen tarve selvitetään ammattihenkilön kotikäynnillä hoidettavan kotona. Kotikäynnillä arvioidaan hoidettavan ja omaishoitajaksi aikovan terveydentila ja toimintakyky.

Omaishoidon tuen tarpeen selvitys perustuu palveluohjaajan tai omaishoidontuen yhdyshenkilön tekemään toimintakyvyn kartoitukseen, jossa apuna käytetään soveltuvia arviointimenetelmiä. Lapsista tuen piiriin voidaan ottaa vaikeasti vammaiset ja sairaat, joiden hoito terveeseen vastaavan ikäiseen lapseen verrattuna on erittäin sitovaa ja vaativaa. Uudet omaishoidon tukihakemukset käsitellään aina moniammatillisessa työryhmässä. Päätöksen tekee kehitysvammahuollon palveluohjaaja tai kotihoidon sosiaalityöntekijä työryhmän ehdotuksesta.

Omaishoidon tuki myönnetään hakemuskuukautta seuraavan kuukauden alusta lukien edellytyksellä, että hoito on jo alkanut. Omaishoidon tukea ei makseta takautuvasti. Omaishoidon tuesta tehdään päätös kuukauden sisällä hakemuksen jättämisestä.

5. Omaishoidon tuen hoitoisuusryhmät ja hoitopalkkio

Omaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion suuruus porrastetaan hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Omaishoitolain 5 §:ssä säädetään hoitopalkkion vähimmäismäärät. Alin hoitopalkkio on 1.1.2018 alkaen 392,57 euroa kuukaudessa. Korotettu hoitopalkkio on 785,14 euroa kuukaudessa, jos omaishoitaja on hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä.

Hoitopalkkio voidaan sopia säädettyä määrää pienemmäksi, jos

- 1) hoidon sitovuus on vähäisempää kuin mitä omaishoitolain 4 §:n 1 momentissa edellytetään ja jos hoidon ja huolenpidon tarve on vähäistä: taikka
- 2) siihen on hoitajan esittämä erityinen syy.

Hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain palkkakertoimella, joka vuosittain vahvistetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 7 b §:n soveltamista varten.

Hoitoisuusryhmät määräytyvät seuraavien kriteerien mukaisesti 1.1.2017 alkaen:

I Hoitoisuusryhmä

Hoitopalkkio on 392,57 euroa kuukaudessa (indeksitarkistus vuosittain).

Tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat henkilöt, jotka vamman tai sairauden vuoksi tarvitsevat runsaasti apua ja hoitoa päivittäisissä toiminnoissa, etenkin aamuisin ja iltaisin, mutta ei välttämättä öisin. Öisin avuntarve on satunnaista, mutta hoidettava tarvitsee kuitenkin valvontaa. Hoidettava voi olla lyhyen ajan yksin, mutta ei voi asua yksin. Hoito ja huolenpito on jatkuvaa ja päivittäin sitovaa. hoidon sitovuus on verrattavissa tehostettuun kotihoitoon tai tuettuun palveluasumiseen. Tuen ulkopuolelle jäävät ne hoidettavat, joiden avuntarve on vähäinen tai se kohdistuu pelkästään asiointiin, siivoukseen tai muihin kodinhoitotehtäviin. Kehitysvammaisista tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat ne, joiden hoito terveeseen vastaavan ikäiseen verrattuna on erittäin sitovaa ja vaativaa.

II Hoitoisuusryhmä

Hoitopalkkio on 659,24 euroa kuukaudessa (indeksitarkistus vuosittain).

Tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat henkilöt, jotka vamman tai sairauden vuoksi tarvitsevat runsaasti apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissa sekä jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa. Hoidon sitovuus on verrattavissa ympärivuorokautiseen palveluasumiseen tai laitoshoitoon. Tässä hoitoisuusryhmässä hoitopalkkion määrään vaikuttaa se, että hoidettava on säännöllisesti päivittäin tai kuukausittain muualla kuin omaishoitajan hoidon piirissä. Hoitopalkkiota vähennetään seuraavasti:

- a. Jos hoidettava on päivätoiminnassa/koulussa/päivähoidossa 1 – 2 päivänä viikossa tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja enintään 11 tuntia kuukaudessa, hoitopalkkiota vähennetään 60 euroa kuukaudessa;
- b. Jos hoidettava on päivätoiminnassa/koulussa/päivähoidossa 3 – 5 päivänä viikossa tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja 12 – 29 tuntia kuukaudessa, vähennetään hoitopalkkiota 110 euroa kuukaudessa;
- c. Hoidettavan säännöllinen vähintään 30 tunnin kuukausittainen kotihoito vähentää hoitopalkkiota 150 euroa kuukaudessa;
- d. Jos hoidettavalle on myönnetty vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen avustaja, vähennys hoitopalkkiosta suhteutetaan avustajan viikkotuntimäärään. Mikäli avustustunteja on myönnetty täysi työaika eli 38,25 h/viikko, hoitopalkkio on I hoitoisuusryhmän mukainen;
- e. Jos hoidettava on säännöllisessä vuorohoidossa keskimäärin yli seitsemän (7) vuorokautta kuukaudessa, hoitopalkkio on I hoitoisuusryhmän mukainen.

Hoitopalkkion alentamisen yhteydessä on yksilöllisesti määriteltävä miten tukitoimet alentavat hoidettavan hoidon sitovuutta ja vaativuutta. Lisäksi on arvioitava asianosaisen hoidosta aiheutuva sitovuus ja vaativuus omaishoitajalle suhteessa omaishoidontuen piirissä olevien muiden omaishoitajien tilanteeseen.

III Hoitoisuusryhmä: Korotettu hoitopalkkioluokka

Hoitopalkkio on 785,14 euroa kuukaudessa (indeksitarkistus vuosittain).

Tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat henkilöt, jotka ovat

- 1) ympärivuorokautisessa palveluasumisessa tai laitoshoidossa pitkäaikaishoitopäätöksellä, mutta siirtyvät kotihoitoon, tai joiden hoidon määrä ja sitovuus vastaa laitoshoidoa;
- 2) saattohoidossa kotonaan; taikka
- 3) hoidettavan sairaus ja toimintakyky edellyttää tehostettua ympärivuorokautista hoitoa ja valvontaa.

Hoitoisuusryhmään kuuluvat henkilöt tarvitsevat vamman tai sairauden vuoksi jatkuvaa apua päivittäisissä toiminnoissa sekä runsaasti hoitoa ja valvontaa. Hoitotyö edellyttää kokopäivätoimista työtä ympäri vuorokauden ja hoitoaika voi olla noin puoli vuotta. Hoitopalkkion maksaminen edellyttää, että hoitaja on estynyt tekemästä omaa työtä tai anoo hoitotyön vuoksi virkavapautta / työlomaa. Jos hoitaja on hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä ja hoidettava kuuluu korotetun hoitopalkkioluokan hoitoisuusryhmään, hoitajalla ei ole oikeutta omaishoidon tukeen, mikäli hänellä on samalta ajalta

Edellytyksenä on omaishoitotuelain 5 § mukaisesti, että hoitajalla ei ole tältä ajalta:

- vähäistä suurempia työtuloja,
- oikeutta sairausvakuutuslain (1224/2004) 10 luvun mukaiseen erityishoitorahaan eikä
- oikeutta vuorotteluvapaalain (1305/2003) 13 §:n mukaiseen vuorottelukorvaukseen.

Lisäksi hoitoisuusryhmään kuuluvat kehitysvammaisista erittäin vaikeavammaiset, monivammaiset ja täysin autettavat henkilöt, joiden hoitaja on jäänyt pois työelämästä hoidettavan vuoksi.

6. Hoitopalkkion maksaminen

Hoitopalkkio on omaishoitajalle veronalaista tuloa, josta suoritetaan ennakonpidätys. Hoitopalkkio maksetaan kuukausittain jälkikäteen seuraavan kalenterikuukauden 15. päivään mennessä. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkiota (kolme vuorokautta / kk).

Omaishoidon keskeytyessä

- 1) tilapäisesti hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua.
- 2) hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä omaishoidon tuki keskeytetään viisi (5) vuorokautta ylimenevältä ajalta kalenterikuukaudessa.
- 3) sen vuoksi, että hoidettava on vuorohoidossa sovitusti yhteensä kahdeksan (8) vuorokautta, josta omaishoitajan lomaa on kolme (3) vuorokautta, omaishoidon tukea ei pienennetä. Tällainen keskeytys on mahdollista kerran kalenterikuukaudessa ja edellyttää aina ennalta sovittuja omaishoitajan vapaapäiviä pidettäväksi vuorohoidon yhteydessä.
- 4) hoitajasta johtuvasta syystä omaishoidon tuki keskeytetään heti omaishoitajan estyessä antamasta hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovittua hoitoa hoidettavalle, ellei omaishoitaja itse järjestä tilapäisesti enintään yhden (1) kuukauden kestävää korvaavaa hoitoa (esim. toinen omainen).
- 5) hoidettavan asuessa opiskelun vuoksi viikot tai yli 16 vrk kuukaudesta muualla omaishoidon tuen maksaminen keskeytetään heti opiskelujen alkaessa. Tukea ei makseta opiskeluajalta lukuun ottamatta yli kaksi viikkoa kestävää lomaa, jonka hoidettava on omaishoitajan hoidossa.

7. Omaishoitajan lakisääteinen vapaa ja sen aikainen palvelu

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata kolme (3) vuorokautta sellaiselta kalenterikuukaudelta, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Hoito on sitovaa silloinkin, kun hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta kotinsa ulkopuolella ja saa kuntayhtymän järjestämiä sosiaali- ja terveys palveluja, kuntoutusta tai opetusta.

Jos hoidettava on kalenterikuukauden aikana yli kuusitoista (16) vuorokautta ympärivuorokautisesti hoidossa kodin ulkopuolella, hoitajalle ei kerry tältä kuukaudelta lakisääteisiä vapaapäiviä. Hoitaja voi käyttää kertyneet vapaapäivät kuukausittain tai kerätä vapaan usean päivän kokonaisuuksiksi, mikä sovitaan hoitaja palvelusuunnitelmassa. Vapaata saa kuitenkin kerätä enintään kahden (2) kuukauden ajalta kerrallaan. Vapaa on pidettävä sen kalenterivuoden aikana, jona oikeus vapaaseen on syntynyt. Omaishoitolain 4§:n toisen momentin mukaan voidaan sopia, että omaishoitaja pitää vapaapäivänsä useampana alle vuorokauden pituisina jaksoina siten, että jaksojen pituus on yhteensä enintään vuorokausi.

Hoidettavalla tai omaishoitajalla ei ole ehdotonta oikeutta valita vapaan aikaisen hoidon palvelumuotoa. Omaishoitajan vapaan aikainen hoidettavan hoiva järjestetään joko kuntayhtymän palveluna, ostopalveluna, palvelusetelillä tai tilapäisenä perhehoitona. Hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmassa määritellään hänen tarvitsemansa palvelun määrä ja sisältö omaishoitajan vapaan aikana.

8. Asiakasmaksun periminen

Omaishoitotyön tukena järjestettävistä palveluista peritään hoidettavalta ko. palvelun asiakasmaksu kuntayhtymälle. Mikäli palvelu järjestetään palvelusetelillä, hoidettava maksaa omavastuusuutena palvelun hinnan ja palvelusetelin arvon välisen erotuksen palveluntuottajalle.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajalle hoidettavalle järjestetyistä palveluista peritään 11,40 euron suuruisen vuorokausikohtainen asiakasmaksu lukuun ottamatta palveluja, jotka ovat säännösten mukaan asiakkaalle osittain tai kokonaan maksuttomia. Omaishoitajan antamasta palvelusta ei peritä hoidettavalta asiakasmaksua. Vapaasta, joka pidetään useammassa alle vuorokauden jaksossa voidaan periä enintään yksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 6 b pykälän tarkoittama maksu vapaata vuorokautta kohti. Asiakasmaksu voidaan periä ensimmäisen vapaajakson alkaessa.

9. Omaishoitotosopimuksen voimassaolo

Omaishoidontukisopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimus voidaan tehdä määräaikaisena, jos omaishoidon tarpeen kesto on etukäteen tarkasti määriteltävissä tai hoito korvataan tietyn määräajan jälkeen toisella palvelulla.

Kuntayhtymä voi irtisanoa omaishoitotosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden (2) kuukauden ja omaishoitaja irtisanomista seuraavan kuukauden kuluttua. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden, sopijapuolet voivat purkaa sopimuksen välittömästi. Hoidettavalla ei ole ehdotonta oikeutta omaishoidon tuen saamiseen eikä tällaista oikeutta synny sen vuoksi, että hoidettavalle on aiemmin myönnetty omaishoidon tukea.

Irtisanomisajasta riippumatta omaishoitosopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jolloin omaishoito käy tarpeettomaksi hoidettavan terveydentilan vuoksi, hoidettava siirtyy palveluasumiseen tai laitoshiitoon taikka kuolee.

Omaishoitaja on velvollinen ilmoittamaan välittömästi omaishoidon yhdyshenkilölle hoidossa tapahtuvista muutoksista, jotka kirjataan asiakastietojärjestelmään ja välitetään Palvelukeskus Hetaan.

10. Muut ehdot

Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen etuus, minkä vuoksi omaishoidon tukea maksetaan yhtymähallituksen jäsenkunnille vahvistaman talousarvion mukaan.

OMAISHOIDON YHDYSHENKILÖT

Ikääntyneet, vaikeavammaiset ja mielenterveyskuntoutujat
puh. 044 419 6755

Kehitysvammaiset henkilöt
puh. 044 419 5736
puh. 040 635 5262